

МИХАЇЛ ЧИКИВДЯ

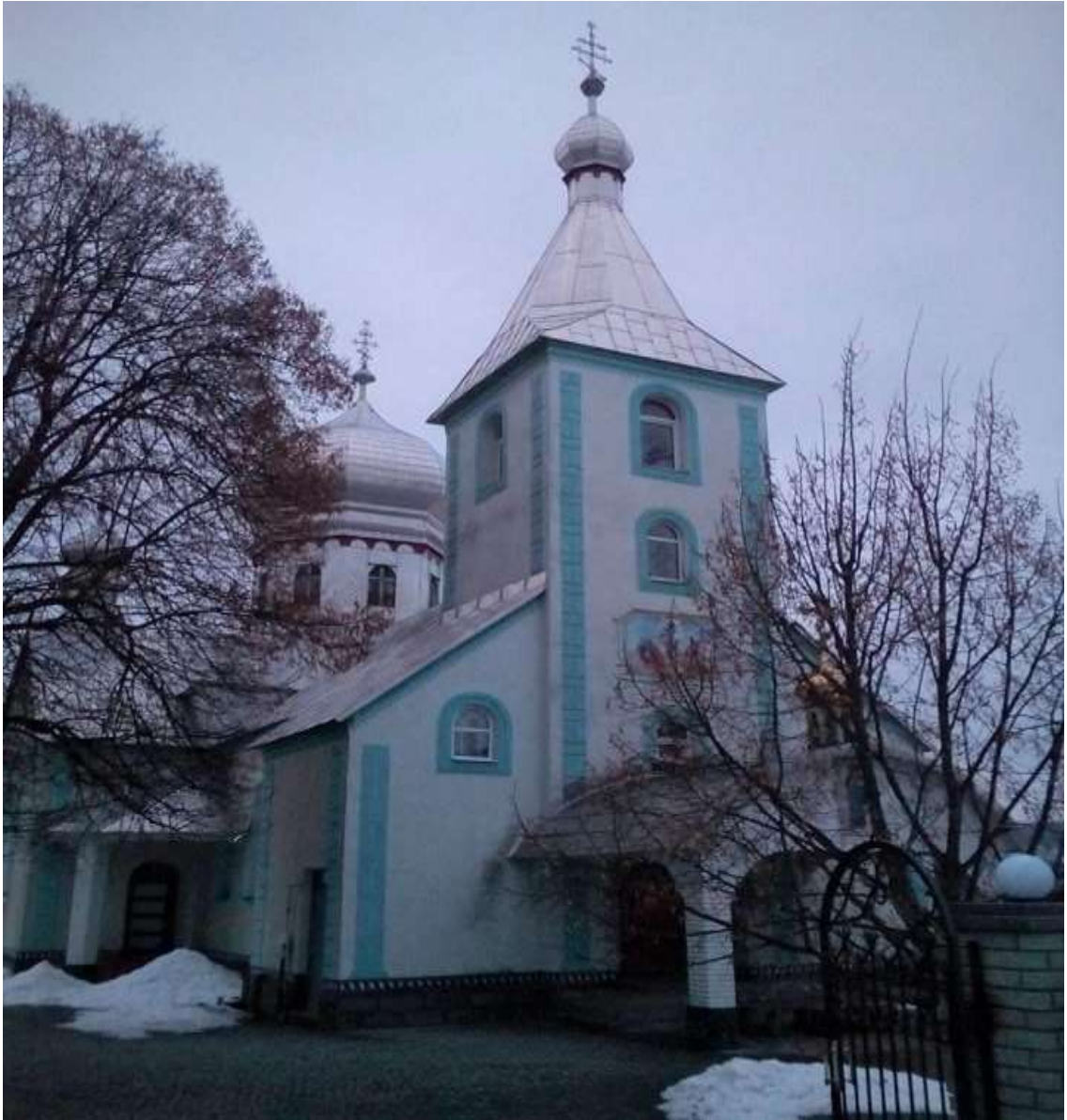
ИСТÓРІЯ ВІРЫ БЕРЕЗНИКЇВ

(Свято-Вознѣсѣнська Православна цирькѡв Березникѡв)

Михаїл ЧИКИВДЯ

ИСТОРІЯ ВІРЫ БЕРЕЗНИКЇВ

(Свято-Вознѣсѣнська Православна цирькѡв Березникѡв)

2019

~ 2 ~

**НИЄ НЄ МОСКÓВСЬКОЇ (РÓСІЙСЬКОЇ), НЄ УКРАЇНСЬКОЇ
ЦЕРКВИ. Є ЛИШЕ ЦЕРКВА БОЖА!**

**У ПРАВОСЛАВНЇЙ ЦЕРКВИ МОЛЯТ СЯ НЄ ПÓЛІТИКАМ, А
ГОСПОДУ БОГУ!**

*О мїре всегó Мїра, благостоянии святїхБóжїихЦерквѣй и соединѣнии
всех Гóсподу помóлимся*

**Книгу посвящаву настоятелю березницького Свято-
Вознѣсѣнського храма протоієрею Георгію (Роману)**

КНИГА НАПИСАНА НА СІВЕРОМАРАМОРШСЬКОМУ ГОВОРІ РУСИНСЬКОЇ БИСІДИ

Переходні букви

- **Êê** - переходна буква мѣжи [e] і [и]
- **ÛÛ** - уніфікує концьовкы з [y]/[i]/[i̯]/[ю]...
Переходна буква, котра звука як такого нѣ має. Выговорює зависить уд регіону - там, де слово **кÛнь** выговорюють через і [кінь] і высловить як [i̯]; там, де выговорює ся у [кунь] і высловить як [y] і так дале...
- **Ôô** - переходна буква мѣжи [o] и [y]
Наприклад: слова «**чôлôвiк**», «**ôрiх**», «**ôгинь**» у завислости уд регіону годни выговорювати ся як [чулувiк], [урiх], [угинь] - йся буква рiшає граматичнi проблеми споєнi з сим.
- **Óó** - «закрытоє» о
Специфiчний русинськый звук **ó**, котрый Русины выговорюють у таких словах як: **пóтя**, **смóлi**, **кóнi**...

Звуки

- **İi** - тверда і
У русинськый бѣсiдi буква **і** нѣ помнякшує (так ги у украинськый). Тóму у словах, де звук і мнягкый, пише ся **ї**.
- **Дж** - читать ся як англійська **Jj**
Дж у русинськый вимóвi звучить як буква **Jj** у англійськóму алфаветi. Припомнiть, як англоязычнi люде выговорюють iмена **John** вадь **Jack** - йсись звук у русинськый бѣсiдi хóснує ся и часто стрiчать ся у глаголах, наприклад: **унаджити**.

АВТОР

РУСИНСЬКИЙ ПОЕТ - МИХАЇЛ ЧИКИВДЯ

(с. Березники, Свалявщина)

*член Союза русинських письменнику Закарпатя;
Свалявського Общества Подкарпатських Русинів;*

ФЕЙСБУК:

<https://www.facebook.com/profile.php?id=100008961090309&ref=bookmarks>

ЛІТЕРАТУРНИЙ САЙТ:

https://issuu.com/tchikiwdyamv.rysin?fbclid=IwAR3_kf6mt7KqGZfJ22JUj4WONXOtSHnv4SFdbB2YnB_egOiNlvuMRjcJzek

**Книга издана за фінансової пудпори
Ивана Ивановича Чубірки, Маріаны Ланьо и вшитких
других порядных людей**

ГЛАВА 1.

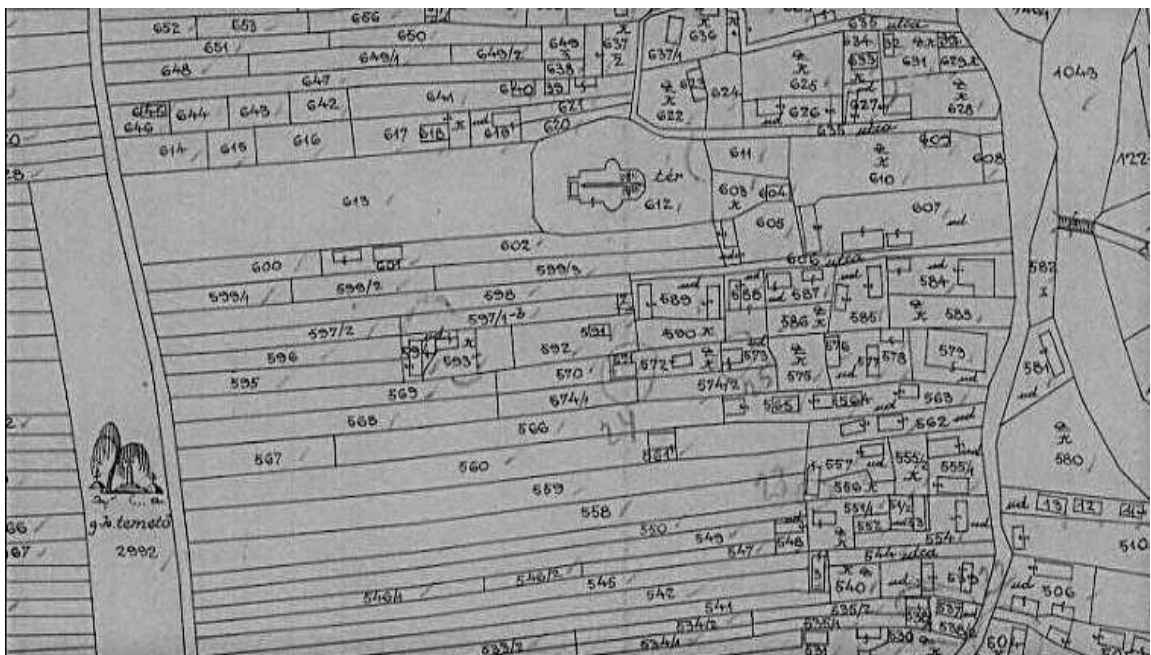
КУРТЫЙ ВСТУП

Дуже вѣлику рѳль у житї русинѳв выдѳуграла церква. Християнство наша чиядѳ приняла ищи на зачатку 860-тых рѳкѳв выд монахѳв из Вїзантїї Кирила и Мѳфѳдїя. Пѳсля пѳдїлу християнськѳї церкви у 1054 рѳцї, карпаторусины лишили ся пѳд Константинопольськым патрїархатом. Сим ся и ѳтлїчаєме выд сусїднїх нарѳдѳв, церкви котрых пѳдпорядковали ся Ватикану.

У составї Мадярщины Православна церква была дуже у тяжкѳму пѳлѳжѳннѳ. Уна нияк нѳ пѳддержовала ся мадярськыми властями. И уже у 1646 рѳцї Ужгородська унїя утвѳрює унїатську (греко-католицьку) церкву у Мадярщинї, у составї якѳї были Подкарпатя (Подкарпатська Русь) и Пряшѳвщина. Папа Римськый Климентїй XII 19 сентембра 1771 рѳку утворив для карпатських русинѳв Мукачѳвську єпархїю. Айбо итак дуже велика часть наших людїй у подпѳлї лишали ся православными.

ИСТОРИЯ ЦЕРКОВ БЕРЕЗНИКѳВ

У селї Березники, пѳсля Унїї были лише греко-католики. Айбо мнѳгї знали яка вїра была давно у їх праїдїѳв.

За архѳвними даными у 1880-тѳму рѳцї у Березниках нѳ было и

єдного православного. Пошти 95 процинтїв было уніатами, приблизно 4% - юдѣї, 1 %- католики.

Греко-католицька церква

Перва цирькѳв у селі была Свято-Вознѣсѣнська греко-католицька, до якѳї ходила наша березницька чилидь. Нитко нѣ знає, коли точно був вымурований храм. Кить спиратися на архівні дані, то первым священником у церкви був Георгій, фамілія якого неизвесна. Вўн начав служити у 1739 рѳці, значит, ош церква была вымурована дись у тот час.

Спиршу церква была дѣрѣвляна, пак дале пѣрѣстроена из камене у базиличнѳму стилю из вежѳв над входом. Построина миж двома уличками, які типирь называвут - Кулішўвська и Прѳцівська, на місті типирішньої амбулаторії. Муровали ї таким способом, ѳбы уна «позирала» на восток. Укрыта была цинковѳв бляхѳв, лиш коли точно нѣизвесно. Скорше всього была укрыта бляхѳв у часы службы Кирила Ракѳвського. Його и похоронили навпроти церкви де му поклали камняный хрест. Гроб тоже був из камене. Довкола церкви была вѣлика камяна городина. На воротах був изроблений дашок. У цѣркѳвнѳму двѳрі росло и пару яблунь. Де стѳяв хрест – нѣизвесно. Коло церкви був нѣлѣвичкый тын, у якому хоронили священослужитилўв и других людей, які были пѳвязані из церкѳвѳв. Ние нѣ єдної подобѣнки храма. Єдно добре, ош є давня мадярська карта, на якуї мош ознакомити ся из селом Березники и найти церкву.

Креслення для стрѳйки церкви зробив дѳвжанський священник, поет и архітектор Василь Дѳвгович. Вўн був дуже рѳзумный чѳлѳвик, служив у дѳвжанській церкви выд 1811 до 1824 рѳку. Из 1824 до 1828 года служив у Лучках. У 1828 рѳці був пѣрѣведенный у Успенський собор, у Мукачево. Служив там до 1843 рѳку, а из 1843 до 1849 вів службу у Хусті.

Греко-католицькый цѣркѳвный тын

У нѣвѣличкѳму тынови, який був коло церкви, як я уже писав, были пѳхѳрѳнині люди, кутрі были наближині до церкви. Є дѳкумент из архіва написанный греко-католицькым священником отцѳом Віктором 27 децембра 1943 года. Там записані люди, кутрі были пѳхѳрѳнині. Но нѣ знаеме точно, ци у списку написані вшиткі.

- 1) 11.03.1872 года – Ниймет Андрій, священнослужитель
- 2) 18.04.1881 года – Легун Меланія, Готак Павло
- 3) 15.06.1886 года – Дідик Степан; його жона Ютул Анна
- 4) 23.08.1903 года – Готак Меланія (попадя)

5) 12.04.1923 года – Раківський Кирил, священослужитель (похороненный коло церкви)

Священники греко-католицького храму

За священників пошти ніч не знаємо, є лиш їх список и роки їхньої служби у греко-католицькій церкві. Взято тоже из архіва, дѣкумент написав отиць Віктор.

СПИСОК СВЯЩЕНОСЛУЖИТИЛІВ ВИД 1734 ДО 1872

1734 - 1765 Мотус-Мотусович Іоанн.

1775 - 1777 Іляшкович-Ільшевич Григорій.

1784 - 1786 Іляшевич Іоанн.

1786 - 1821 Іляшевич Теодор.

1826 – 1833 Філіп Іоанн.

1835 – 1852 Грабар Василь.

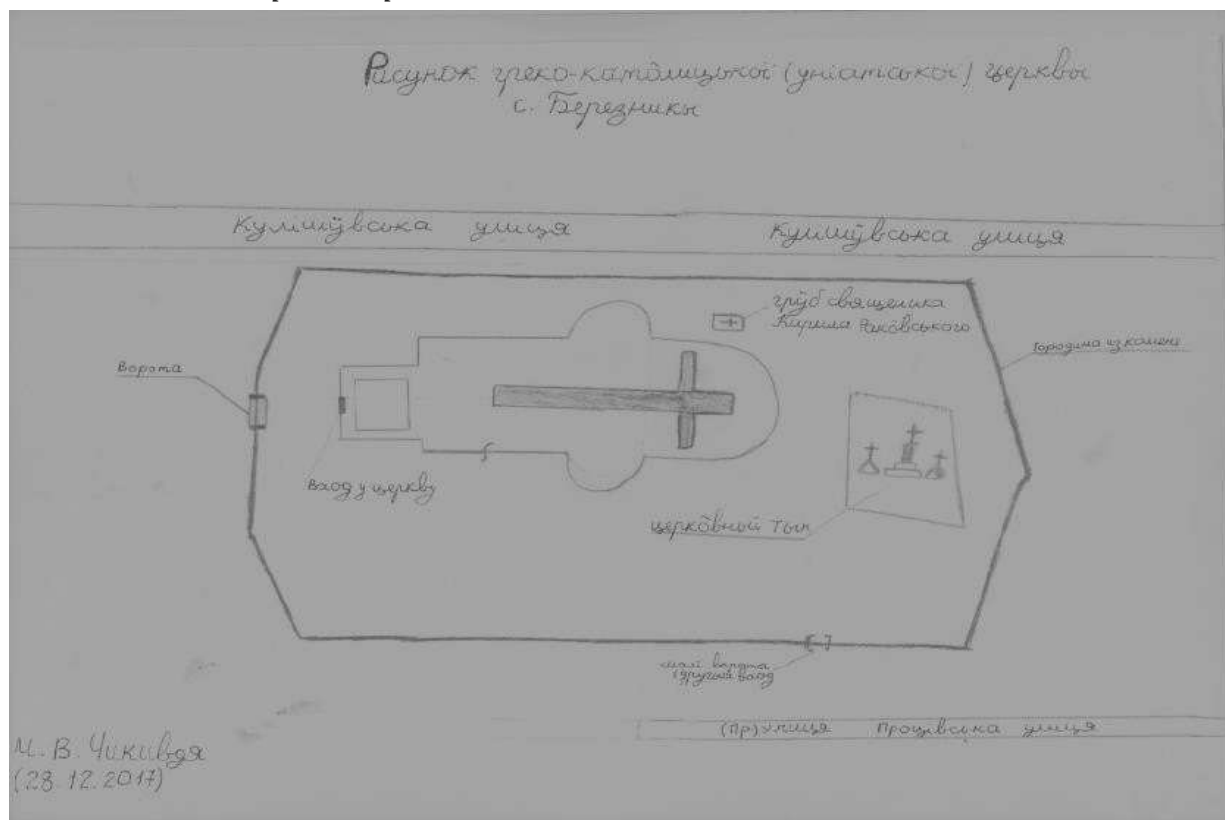
1852 – 1854 Азарій Йосиф.

1854 – 1866 Дідик Стефан.

1866 – 1868 Галушкай Йосиф.

1868 – 1872 Неймет Андрій.

1872 – 1872 Шерегі Вартоломей.

Дале служив у Березниках такый священник, як **Йосиф Сотак** (1826-1907) У Березники священник був пѣрѣведений из села Лемкѳвци, де служив в 1871-1873 роки, а пѣрѣд тым був парохом села Стройное (1854-1871). Отиць Йосиф пѣрѣд тым, як го высвятили у священники жѣнився на дѳчци священника Мѣланії Легеза (1836-1881). У родині Сотак уродилося пятеро дѳтий: Емілія, Марія, Ілона, Йосиф тай Мѣланія. Усі ѳни жили у Березниках на фарі (хыжа священника коло церкви). У 45 рѳчнѳму віці мати дѳтий умерла, похоронили ї 18 юнія 1881 рока у Березниках. Старша дочка Емілія (1856 р.рож.) вийшла замуж за Русина (знаеме лиш фамілію). Друга дочка Марія (1858-1922) у 1877 рѳці была пѳвинчана, у сьому селі, из будущым священником Корнелійом Саксуном. Третья дочка у родині - Ілона (1860 р. рож.), чѳлѳвік Ілоны - Мигаль Мейгеш, у них вѳнчання тоже выдбывало ся у Березниках (1882 р.). Єдинственный сын у родині Йосиф став священником, у будущѳму парох села Лашкѳвце (жона Ольга Сабѳв). Пята дѳтина у родині - Мѣланія (1864-1903), чѳлѳвік Мѣланії - о. Кирило Раковський (1860-1923), вѳн у 1886 р. єпископом Іоанном Пастелійом був назначений помочным священником до о. Йосифа у Березники.

У 1899 р. о. Йосиф був пѣрѣведений на служіння у село Чинадѳйово, а о. Кирило стає замість нього парохом березницького прихода. У родині Раковських было четверо дѳтий: Нестор, Янош, Іштван и Єлизавета. Єлизалета потѳмувийшла замуж за священника Яноша Ороса, а по його смѣрті за нѳтаря Тѳбора Дудинського. Жили у ті рѳки у сусѳдньому селі – Керецькы. Отиць Кирило Раковський убслужовав потреби вірникѳв села Березники, аж докы нѣ кѳнчило ся його зѣмное житя 12 апреля 1923 рѳку. Похоронили священника тоже у селі Березники, коло греко-католицькѳй церкви Вознесенія Господнього.

У часы службы Кирила была покладена цинкова бляха на вирѳх церкви. Фара попа была построена на місті сучаснѳй школы, де був и сад, у якѳму было дуже много яблунь. У фару ходили дѳти, де отиць Кирил учив їх науки. Люди пѳмнят го, як острого чѳлѳвіка. У тот час каждая родина мала привѣзти на церкву вѳз дрѳв. Кить вѳз був нѣ пѳвный, та Кирило провѣртав того чилядника и казав, ош має привѣзти заново, уже пѳвный вѳз. Но сяк робили кажді попы ищи до Кирила, тко запчатковав исе, нѣизвесно. Пѳсля смирті Кирила, греко-католицька церква почала дуже занѣпадати, хѳть и служили пѳсля нього у храмі. Уже нѣ лишило ся тых, истинных греко-католикѳв, кѳтрі бы пѳшли до церкви. А молодѳож сих родин почала пак ходити у новопостроену православну цирькѳв.

Православна церква и священныкы

Пўсля Первўй мировўй войны беризяне почали пёреходити у православїе. Уже у 1923 рўцї почала ся стрўйка православнўй церкви. У составї Чехословакїї, цїркўв пўлучила найбўльшый розвўй, бо чехословацкї власти были май гуманнї до русинўв, и у Чехословацкўй дёржавї была свобода вїроспўвїданнїя. Зёмлю на цїркўв дала бёздїтна родина Ивана Кошёлїяниного. Ици до типирь каждый рўк за ними парастас. Стройкўв ся занимало усьо село и нанимало майстрўв из другых сїл. Майстрўв обёзпечовали идїньом, прўдуктами. Люди возили камїнь на возах, а у кого нё было вўзўв, тот мав ити грузити камїня. Вирьх церкви робив чёськый майстер. У 1928 рўцї кўнчила ся стройка фары. А пак через 2 рокы, у 1930 была дўстроена и цїркўв. Сятили храм на праздник Вознёсїннїя Господнього у 1933 рўцї. Усї книжки были пёрёнїсинї из унїатськўй церкви, а также часть иконостасу. Бо старї люди кажут, ош иконостас цїлый нё пёрёнїсли, а тот що ся лишив та спалили. Первым православным священником був отиць **Греорїй (Русинко)**. Вўн прийшўв у село у 1918 рўцї. Тоды и было начатое двїженїе за православїе. Пўсля нього выд 1924 до 1929 рўку служив отиць **Василїй Опїяр**. При ньўму строїла ся цїркўв и фара. Дальше, пўсля нього, почав вёсти службу

отиць **Борис**. Борис ищи ходив до школы, де учив діти молитися. Мав єден урок на динь.

Треба зась спомнити греко-католицьку цирькѳв. Коли ѳна почала пустовати, та кажут люди, ош ударив у ний був грѳм, и повнѳстю розбив вирьх. Пѳмнят, ош на вирьху рѳс кырпиць, насіння якого, видав, было прѳнесено вітром. Нѳ рас діти из Кулішівськѳй и Прѳцївськѳй улици ходили ся туды бавити. Дальше останкы храма розобрали и повѳзли у Керецькі. Из приходом тоталітарного рѳжима, на місті тына вырыли яму, убы зробити сѳлаш. А останкы людий, просто закопали у другу яму. Тяжко пѳдоброти слова, убы ѳписати пѳступок кѳмуністѳв. Лише грѳб Кирила нѳ був кинутый, бо був вище тѳї ямы. Типирь кить бы розкопати мало зимлю, та мош бы натрапити та плиту, пѳд котрѳв похороненный священник. Дальше начала ся, мош пувісти, война за православну церкву, котра так и нѳ была закрыта.

З приходом Совѳтського Сѳюза, службу у церкви выд 1946 до 1950 рѳку вів **отиць Іоанн Сидор**. Из 1950 до 1954-го служив **Олександр Рацин**. Пѳсля нього **о. Володимир Опіяр**, (сын о. Василя Опіяра). У марті 1958 рѳку вѳн був пѳрѳведенный у село Іванівці, а у Березники був назначеный у марті 1958 рѳку **ієромонах Савватій**, котрый прѳслужив лише нѳпѳвный єден рѳк. Выд 1959 рѳку до 1970-го у Березниках служив **ігумен отиць Філарет**. А из 1970 до 1981 рѳку служив зась отиць **Володимир Опіяр**.

У Совѳтський час, наша церква, так ги остальні, пѳрѳйшла пѳд Москѳвський патріархат. Убы ї нѳ закрыли, березницькі жоны дѳжурили каждую нѳч. ѳни нѳ допуцали сільських кѳмуністѳв-дипутатѳв до храму, кутрі хѳтіли изробити из храма садик и склад на зерно. Коло городини кѳмуністы зробили кѳші на струча, из цільѳв зайняти цирькѳв. Были вѳликі протесты, жоны нѳ давали стройити кѳші, струча вымітовали на путь. Нѳ рас доходило до того, ош на крѳв были побиті сільські дипутаты. Ися «война» была, ош до розпада Сѳюза.

Но за исі часы розвѳй церкви нѳ стѳяв на місті. У 1970 рѳці Иван Билий, из Керецьок, пѳрѳробив иконостас, а майстер из Сускова, Горнѳдъ заняв ся рѳзьбярськѳв робѳтѳв. У 1981 рѳці при священникови **Геогрїю Романови**, художник из Приборжавського Иван Андрішко почав розмальововати стїны храму. Тоды, проти отця Геогрїя був выступив дипутат-атеїст, айбо наша чияль, так ги усе, застала за Свято-Вознѳсеньку цирькѳв и нашого священника.

Отиць Георгій служит и до ныні. На його службу и припадат рѳцвіт нашого храма. При ньому цирькѳв заново помастили, зробили ся дрѳбні дѳбудовы и постоянно рѳблят ся нѳві римонты. Нѳдавно была вымурована дзвѳнниця и покладена нова городина.

СТРѳЙКА СВЯТО-ВОЗНѳСѳНСЬКѳЇ ЦЕРКВЫ

Ищи тоды кѳй греко-католицька церква фунговала, беризняне начали стрѳйку православного храму, на зимли, яку пѳд церкву подарила бѳздѳтна родина Ивана Кошѳляниного. Видав ниє у Подкарпатѳ и єдного такого села, де пошти уся чилядь пирийшла на православное вѳроспѳвидання. Тѳму каждая фѳйта, котра была у селѳ, старала ся помогти строити тко як лише мѳг. Стрѳйка церкви почала ся была ищи у 1923 рѳцѳ и выд тоды беризняне помагали строєти. Возили у возах камѳнь, у кого не было вѳзѳв тот ишов грузити камѳнь. Ѳбѳзпечовали майстрѳв идѳньом каждый робочый динь. Робота кыпѳла дуже дѳвго. Через дисять рѳкув храм освятили на сѳто Вознѳсенѳє Гѳспѳдьньоє, айбо и пѳсля освяченнѳ храму кыпѳла робота. Я писав уже, що стрѳйка кѳнчила ся у 1930-тѳму рѳцѳ, айбо ѳто кѳнчила ся была основна строїтельна робота, а пак дальше ищи было над чим робити.

Строити почали при первѳму православнѳму священнику Георгѳйови Русинкови. Быв созданный спецѳальный Карпаторуськый Православный Комѳтет в Березниках, котрый управляв стрѳйкѳв. Прѳдсидатиль Комѳтета був Моцик Михаѳл. Члены Комѳтета станом на 09.03.1930:

- **Василь Федикович**
- **Кулѳш Иван**
- **Метиньканич Иван**
- **Кѳкало Юра**
- **Метеньканич Иван**
- **Варга Иван**
- **Мага Иван**

Стрѳйка дуже дорого кѳштовала фѳнансово. Маєме вѳликое щастѳ, ош у церкви ся сохранили книга розходѳв на стрѳйку храма, у який записѳ видут ся из 1929 рѳку и книга добровѳльнѳй розмѳткы на стрѳйку

православного храма, в якій записи видут ся из 1930 року. У єдній книжці написано, кўлько гроши было вытрачено за матеріали, роботи майстрів и так дале, а у другій написані файты, їх пожертвы и работы на храм. Дуже много інтєреснї там інформації. Постараву ся усьо из тóчнóстьов описати, ђбы у типирішній час хѳть мати уяву про стрѳйку у уті давні роки. Жаль, ош нѳвсокотили ся записи за май пирві роки стрѳйкы, айбо Богу дяковати, ош хѳть щось ся всокотило, и типирь будеме мати файну істѳрію про нашу березницьку цирькѳв.

Тко чим мўг помагав. Березницька чилядь дуже много гроши дала на стрѳительство храма и много камене навозила на місто стрѳйкы. Усьо тоды зависило выд наших людей. И ѳто нѳ выдумкы. У книжці добровѳльнѳй розміткы на стрѳйку храма, записанный каждый газда, котрый изробив пожертву на храм, робив на стрѳйці, возив камінь, ишов за дошками и так дале. Видав, не было и єдної такѳї файты , котра нич нѳ зробила на благо церкви. Тоды были тяжкі часы, айбо люди давали на храм хѳть и 10 кѳрун, тко кўлько мўг, айбо давали и робили на стрѳйці храма. Для правдивости напишу пару газдѳв и їх пожертвы, работы на храм.

Метеньканич Василь. 27.06.? на цирькѳв привіз 2т3 камене; 10.05.1035 дав 40 кѳрун ,убы організовати людей за дошками у Хуст.

Метеньканич Михаїл (Пушкін). У 1930-тѳму рѳці на цирькѳв привіз 2т3 камене.

Моцик Илія робив на церкву днѳв ищи єден динь у цирькѳвнѳй пѳвници.

Бутова Марія на стрѳйку церкви пожертвовала 100 кѳрун.

Федикович Юрій (Руцак) на цирькѳв – 50 кѳрун.

Метеньканич Михаїл (Кутанишчин) на цирькѳв – 150 кѳрун; 3 т3 камене.

Метеньканич Иван на цирькѳв – 150 кѳрун.

Кікало Симен на цирькѳв – 300 кѳрун; 3 т3 камене.

Куруц Михаїл (Ровенный) на цирькѳв – 200 кѳрун, 1930-того и 1932 – по 100 кѳрун. Робив на цирькѳв 12 днѳв...

И так сись список ся продѳвжат дальше. Переписовати го пѳвностю ние смысла, бо того выйде дуже много стурінок, доста написати пару газдѳв, убы ся мало ознакомити из записами из книжки. Наведу звіт из книжки, про жертвы населення Березникѳв на храм:

«На постройку Православной Церкви

Проверка проведена 11. I.1931

за 1929 и 1930 год
изпоруба зобрана - 19280 кр
приход изъ буксы – 2280
разом приходу – 21560 кр.
субвенціи – 9850
разом - 31416

ИЗЪРОСХОДОВАНО

за 1929 г. – 8499 кр.
за 1930 г. – 26776 кр.
разом расходу – 35276 кр.
разом приходу – 31416кр.
осталося долгу – 3860 кр.

На долгъ изросходовано 3500 кр. Отъ нашихъ Бельгискихъ жертводателей они даровали только на Кресты а 4 иконы и включая розчот долгу непокрытого 360 кр.

Ф.Дукай

В.Федикович

Михаил Моцик

Настоятель православного прихода священник В. Опияр»

Як видиме, сумы коштів были величизні, айбо на расход треба было б'ульше, т'ому и лишав ся долг у сумі 3860 корун. И як уже было написано у тексті, долг помогли погасити наші зарубітчани з Б'ельгії, к'отрі также дали гр'оші на хресты и купили иконы.

Но а на що именно треба было т'улько много гроши? На які матеріалы и работы уни ишли? На исі вопросы постаравау ся дасти розширний ответ. А п'очну из первых запис'ув, що ся сохранили.

РОСХОДНАЯ КНИГА ПО ПОСТРОЙКЕ ЦЕРКВИ НА 1929 Г.

17\06 - за контратъ на землю, що п'уд православн'ов Церк'ов – 76 кр.

за подводу до Керецьок – 15 кр.

18\06 - сазоликъ за контратъ – 40 кр.

15\07 – до Свалявы и Мукачева 3 чол. – 109 кр.

18\07 – на путь до Свалявы – 20 кр.

31\07 – на путь до Хуста - 46.20 кр.

23\07 за книги из Хуста – 37 кр.

13\08 до Свалявы на счот план'ув – 61.70 кр.

05\08 – за землю, що п'уд Церк'овным домом – 45кр.

26\08 – на путь до Мукачева на щот планўв Церкви – 33.20 кр.
 18-19\09 – до Ужгорода 2 чол – 276.50 кр.
 23-24\09 – до Хуста – 100.20 кр.
 24\09 – за план Церкóвного дома – 200 кр.
 12\10 – за оренду кладбища – 150 кр.
 14\10 – до Хуста на щот планўв 3 чол – 148.80 кр.
 17\10 – до Ужгорода 2 чол. – 156 кр.
 28.10 – до Хуста на щот планўв – 55.60 кр.
 29\10 – письма у Ужгород – 9 кр.
 17\11 – на щот планўв – 59 кр.
 28\11 – на зездъ у Хуст – 228 кр.
 15\12 – на щот планўв и Церкóвного дома до Хуста и до Мукачева – 140 кр.
 15\12 – за дошки – 270 кр.
 20\12 – до Ужгорода на щот Церкóвного дома – 150 кр.
 23\12 – на дошки – 88.50 кр.
 26\12 – до Свалявы до окружного – 20 кр.
 03\11 – за вапно из Словакїи – 1161.50 кр.
 20\12 – завдаток Валикови на планы – 200 кр.
 14\10 – за щтучный план – 580 кр.
 05\12 – вызначена сума на землю – 4000 кр
 ИТОГ: 8499.40 кр.

Число 62

Хозяйственный Отдѣль
 Православной Епархїи Мукачевско-Пряшевской

ПОДТВЕРЖДЕНИЕ О ПОЛУЧЕНИИ

Симъ удостовѣряется получение 500 Кч. — гел.

словами Пятьсотъ кривъ
 отъ Правосл. Церковной общины въ Березишкяхъ
 за возвращеніе долга отъ 16. IV. 1936

Мукачево, дня 1. IV. 1938 г.

Получилъ :

Епархіальнаго Управленія
Григор. Вендранич

«Проверено расходы на 1929 г. Расходу было 8499.40 кр. Проверено дня 12.01.1930 г.

Як контролеры:

Ф.Дукай

В.Федикович

М.Моцик

Настоятель православного прихода священник В.Опияр

Расходная книга по постройки Церкви на 1930 г.

02\01 – за роботу Максимовичови – 53 кр.

27\01 – до Ужгорода за планами Церкви – 102 кр.

04\02 – в Новтарський уряд за прошения на постройку Церкви – 77 кр.

24\03 – до Хуста и Мукачева (конкурс) – 68 кр.

30\03 до Мукачева – 43 кр.

04\04 Гелерови на різання дерева – 2579 кр.

10\04 – до Изы – 32 кр.

27\01 – за Церковні планы Валику – 700 кр.

1930

«Проверено за 1930 г. Розходы разом 26776.60 кр.. Проверено дня 03.01.1931.

Як контролеры:

Ф.Дукай

В. Федикович

М.Моцик

Настоятель православного прихода священник В.Опияр»

1931

«Итого расходу за 1931 годъ на постройку церкви было 2382.50 кр., что и проверено: Въ Березниках 03.01.1932

Моцик Михаіл

Василь Федикович»

1932

«Итого расходу на постройку церкви за 1932 годъ было 9772 кр, что и

проверено: Въ Березниках 17.01.1933

Моцик Михаїл»

1933

«При проверки расхода по постройки церкви за 1933 годъ оказалось, что израсходовано 4570.60 кр., что и подтверждает комитет.

Проверили:

В. Федикович

Мага Иван

Юра Кикало

Моцик Михаїл

12.01.1934»

1934

«Итого расхода по постройки церквит за 1934 годъ было 1058.7 кр., что и подтверждено 13.01.1935.

Подтвердили:

В. Федикович

Иван Варга

Моцик Михаїл»

1935

«12.01.1936. сделана проверка расходу по постройки церкви за 1935 годъ и коазалось, что всего расхоу было 15199.20 кр. ,что и подтверждается подписями.

Проверили:

В. Федикович

Ю.Кикало

И. Кулиш

М.Моцик

Настоятель православного прихода священник Сидоръ»

1936

«Итого выдатку на постройку церкви за 1936 года было 3943.70 кр., что и подтверждено 13.01.1937

И.Кикало

М.Гаджега

Представитель комитета – Моцик Михаіл

Проверил 02.03.1937 – о. Сидоръ»

1937

« 14.01.1938 произведена ревизия расхода по постройке церкви за минувший 1937 годъ и оказалось, что расхода было 5633.85 кр.

Проверил представитель комитета – Михаіл Моцик

Проверил 01.03.1938 – о. Сидоръ»

1938

«Итого расхода постройки церкви за 1938 годъ было 5388.50 кр.

Проверил Михаіл Моцик 10.01.1939г»

«Въ 1939 и 1940 годахъ расходов по постройке церкви не было»

Пояснюе ся исе тым, що у 1939 році розпалася Чехословакія, а

Подкарпатську Русь окупіровала Мадярщина, тѳму и стрѳйка храму

«заглохла» на два роки.

1941

« Всего выдату по постройке церкви за 1941 годъ было 610 кр. Что и проверено 01.01.1942

Моцик Михаіл»

Як можеме відіти война затормозила стрѳжку церкви. У 1941 році уже нѳ тѳлько много было ся изробило, ги за прѳшли рѳкы. А за цілу вѳйну работы над церквѳв пошти ся нѳ робили.

РЕЛИГІОЗНІ ПЕРЕПИСЫ У БЕРЕЗНИКАХ

Ѓкрім державных переписѳв, які проводили ся властями Австро-Маярщины, Чехословакії, Мадярщины (выд 1939 рѳку) проводили ся ищи и кѳнфисійні переписы у каждѳму селови Подкарпатя. Робили ся переписы у тот самый рѳк, що и дѳржавні. У них указовало ся до якої кѳнфисії выдносит ся чѳлѳвик и мош было увідіти число прихожан каждѳй релігії.

Сякі переписы час выд часу проводили ся и у Березниках. Як извесно, у Березниках давно ѳкрім православного храму были греко-католицька церква и синагога. У типирішній час, усьо ся пѳмїняло. За всіма переписами я напишу, як мїняло ся число прихожан кѳнфисій , убы Вы могли пѳрївняти.

СТАНОМ НА 1880 РҰК У БЕРЕЗНИКАХ БЫЛО:

- Римокатоликӯв – 5 чол. – 0,40%
- Греко-католикӯв – 1 196 чол. – 95,76%
- Юдаїзм – 48 чол. – 3,84%

Пошти 96% из общо́й чисельности Березникӯв у 1880 рóці были греко-католики. Як правило, ото были русины, римокатолики – май часто были мадяре и нiмци. Православных у тот час за переписами ищи нѐ было нѐ едного чòлòвiка. И по других селах Марамороша нѐ было православных. Вшиткi березницькi русины ходили у греко-католицьку церкву, що находила ся на мiстi тепирiшнью амболатóрiи.

СТАНОМ НА 1910 РҰК У БЕРЕЗНИКАХ БЫЛО:

- Римокатоликӯв – 16 чол. – 0,87%
- Греко-католикӯв – 1 758 чол. – 95,23%
- Юдаїзм – 72 чол. – 3,90%

У данòму переписови нiщо выдмiтити дащо интересное. При ростови чисельности людности, также чисельно увеличили ся общины каждòй конфисii.

СТАНОМ НА 1921 РҰК У БЕРЕЗНИКАХ БЫЛО:

- Римокатоликӯв – 7 чол. – 0,40%
- Греко-католикӯв – 1 159 чол. – 66,88%
- Православных – 484 чол. – 27,93%
- Юдаїзм – 83 чол. – 4,79%

Перепис припадат на период розгару знаменитого перехòду/вертаня у Православя на зѐмлях Марамороша, кòтрый дòкунув ся тоды и до Березникӯв. Движенiя почав православный священник Георгiй Русинко, котрый прийшòв у село у 1918 рóци. А до 1921 рóку у селi уже было 484 православных русинòв. Греко-католицька община в рѐзультатi сього змалiла ся. Євреiв з каждым роком было всьо бòльше.

СТАНОМ НА 1930 РҰК У БЕРЕЗНИКАХ БЫЛО:

- Римокатоликӯв – 26 чол. – 1,21%
- Греко-католикӯв – 33 чол. – 1,54%
- Реформатòрӯв – 1 976 чол. – 92,34%
- Юдаїзм – 104 чол. – 4,86%

- Остальні релігії - 1 чол. – 0.05%

Лишат ся дуже много вопрóсїв до данного перепису. Число римокатоликїв, юдеїв, греко-католикїв написано добре. Греко-католикїв лишило ся 33, бо пўсля смерти греко-католицького священника Кирила Ракóвського греко-католицизм у Березниках занепав. Пошти вшиткі люди пёрейшли у Православя и выд 1921 рóку почали строити православный храм. Интересно чóму усіх православных записали реформаторами. Перепис проводив ся у 1930 рóку. На тот момент у Березниках уже была построена фара, а через 3 роки був освященный Свято-Вознѣсѣнський храм.

Православных записали реформаторами скорше всього спеціально, но на данный момент нѣ извесно чóму. Сього выснóвку я дўйшóв, бо у 1930 рóці у Керецьках и Кушниці точно сяк записали як и у Березниках, тóму ото нѣ могла быти писемна ошыбка.

СТАНОМ НА 1941 РЎК У БЕРЕЗНИКАХ БЫЛО:

- Римокатоликїв – 21 чол. – 0.87%
- Греко-католикїв – 124 чол. – 5.13%
- Православных – 2 178 чол. – 90,19%
- Юдаїзм – 76 чол. – 3,15%
- Остальні релігії - 16 чол. – 0,66%

Православна община у 1941 рўку становила 90.19% выд вшиткóй людности Березникїв. Тоды Свято-Вознесенський храм був у составі Мукачево-Пряшівськóй епархії Сербського Патріархата. Греко-католицизм почав выдновляти ся у селі. Община чисельно росла, тóму бо у греко-католицьких храм приходили вести службу греко-католицькі священники из Керецьок. А ото Егрешші Емелян и Іоан Скіба. У 1941 рóці у селі уже був свўй греко-католицький священник Віктор Дóвган. Жидўвська чисельность змаліла ся, тóму и число юдаїськóй общины змаліло ся.

РЕЛИГІОЗНІ ПЕРЕПИСЫ У ДÓВЖАНСЬКÓМУ ÓКРУЗІ

Ведно из державными переписами людности, также проводили ся и релігїозні переписы, де указовало ся, кўлько людий из общóй чисельности людности были римокатоликами, греко-католиками, юдеями и так дале. Переписы проводили ся у тот самый рўк, що и дѣржавні.

Кить пòривньовати óты переписы, та уни будут ся выдрізняти. Наведу пример. У 1910 рóці, дуже много єврѣїв записовали ся нїмцями, а в дакотрых селах Подкарпатя, усї єврѣї. Тòму пòлучало ся, за дѣржавними переписами, ош у 1910 рóці жидўв у селах было мало, айбо óто нѣ так. У релїгїозных переписах подає ся точна цифра людий, кутрі спòвїдувт юдаїзм, и за тóв цифрòв мош было визначити кўлько єврѣїв было у данòму населенòму пунктови май точно.

СТАНOM НА 1880 РЎК У Д×ВЖАНСЬКÒМУ КÒМІТАТІ БЫЛО:

- Римокатоликўв – 534 чол. – 4,32%
- Греко-католикўв – 10 790 чол. – 87,38%
- Євангелїстўв – 21 чол. – 0,17%
- Реформатòрўв – 64 чол. – 0,52%
- Юдѣїв – 939 чол. – 7,60%

Як правило, греко-католики были русинами, но было случаї, коли прѣдставники других народностей пѣрѣходили у греко-католицизм, айбо было óто рїдко. Православных у тот час, як видиме, офїцїально ищи нѣ было.

За переписами, римокатоликўв нѣ было серед населеных пунктўв óкруга лише у Сухўй-Бр ньці, а май бўльше было їх у Дòвгому (395) и у Лисичѣві (120).

Усї 64 реформаторы жили у Дòвгому. Євангелїсты были лише у Керецьках (9), Дòвгому (9) и Лисичѣві (3). Майбўльше юдѣїв было у Липчи (260).

СТАНOM НА 1910 РЎК У ДÒВЖАНСЬКÒМУ КÒМІТАТІ БЫЛО:

- Римокатоликўв – 975 чол. – 4,98%
- Греко-католикўв – 16 406 чол. – 83,75%
- Православных – 25 чол. – 0,13%
- Євангелїстўв – 45 чол. – 0,23%
- Реформатòрўв – 66 чол. – 0,34%
- Юдѣїв – 2 072 чол. – 10,58%

Наблюдат ся великий прирост у римокатолицькòй, греко-католицькòй и юдейськòй общин. У переписови уже є 25 православных. 5 было у Дòвгому, 2 у Кушниці и 18 у Липицькўй Полянї. Євангелїсты были у Дòвгому (24), у Керецьках (6), у Липчи (6), Липицькўй Полянї (1), Лисичевї (4) и Сухўй-Брòньці (4).

Реформатôрÿв майбÿльше было у Дôвгому (47), а юдêїв - у Липчи (497)

СТАНОМ НА 1921 РÛК У ДôВЖАНСЬКôМУ КôМИТАТИ БЫЛО:

- Римокатоликÿв – 796 чол. – 4,01%
- Греко-католикÿв – 11 850 чол. – 59,77%
- Православных – 4 726 чол. – 23,84%
- Реформатôрÿв – 79 чол. – 0,40%
- Юдêїв – 2 357 чол. – 11,89%
- Другі рêлигiї – 19 чол. – 0,10%

Перепис припадат у часы активного пêрêхôду/вертаня у Православя, що май активно выдбывало ся именно у Марамороши. Уже як видиме, у ôкрузі 4 726 православных. Майбÿльше православных уже было у Липчи (2 200). Там пошти вшитка греко-католицька людноть пêрêйшла у Православя. У Прибôржавськôму фактично усi греко-католики пêрêйшли у православному віру. Греко-католикÿв лишило ся лише 18 (православных – 1 648)

У православному віру, у тот час, ищи нитко ни пêрийшôв у Липицькÿй Полянi, а у других селах уже были православни. Майбÿльше римокатоликÿв и греко-католикÿв было у Дôвгому. За переписом, римокатоликÿв серед населенных пунктÿв ôкругу нê было лише у Прибôржавськôму.

У переписови за 1921 рÛк ниє и êдного євангелиста. Реформаторы были у Дôвгому (54), Керецьках (1), Кушниці (1), Сухÿй-Брôньці (15) и у Прибôржавськôму (6). Майбÿльше юдêїв было у Липчи (515). До остальных релiгiй выднисло ся 19 чол.

СТАНОМ НА 1930 РÛК У ДôВЖАНСЬКôМУ КôМИТАТИ БЫЛО:

- Римокатоликÿв – 1 019 чол. – 4,24%
- Греко-католикÿв – 5 691 чол. – 23,66%
- Православных – 78 чол. – 0,32%
- Реформатôрÿв – 14 607 чол. – 60,73%
- Юдêїв – 2 521 чол. – 10,48%
- Другі рêлигiї – 136 чол. – 0,57%

До сього перепису є дуже много вопрôсÿв, но на вêликий жаль, ниє отвêтÿв. Кить позирати по населенных пунктах та чотко видко, ош усi православни записанi реформаторами У Березниках за всiма переписами

нигда нê было реформатôрÿв. У переписови за 1930 рÿк, у Березниках уже 1 976 «реформатôрÿв» и нê єдного православного. У Липчи у пуслїднїй рас був єден реформатор у переписови за 1910 рÿк, тôму нê могли їх нê з того нê з сього появи́ти ся 3 131 чол.

Туму фактично число вірян реформаторства треба мїняти на число вірян православных. Римокатоликÿв(734) и греко-католикÿв(2 920), ги усе, майбÿльше было у Дôвгому. Также за переписом за 1930 рÿк майбÿльше юдêїв тоже было у Дôвгому (514).До остальных релїгїй виднисло ся 136 чол. 10 чол. У Дôвгому записали ся нêвіруючими и 27 чол. у Липицькÿй Полянї также записали ся нêвіруючими.

СТАНOM НА 1941 РÿК У ДôВЖАНСЬКôМУ КôМІТАТІ БЫЛО:

- Римокатоликÿв – 950 чол. – 3,42%
- Греко-католикÿв – 6 939 чол. – 25,01%
- Православных – 16 796 чол. – 60,53%
- Євангелїстÿв – 47 чол. – 0,17%
- Реформатôрÿв – 119 чол. – 0,43%
- Юдêїв – 2 799 чол. – 10,09%
- Другї релїгїї – 96 чол.- 0,35%

Уже у 1941 рôці майбÿльше у ôкрузї было вірян Православя, а май менше было євангелїстÿв. Православных май много было у Липчи (3 857), а май мало у Дôвгому (22). Юдейська община чисельно увеличила ся. Майбÿльше юдêїв было у Липчи (542). Римокатоликÿв (649) и греко-католикÿв(3 415) и реформатôрÿв (53) майбÿльше было у Дôвгôму. Пошти вшиткї євангелїсты были у Липицькÿй Полянї (37). До остальных релїгїй виднисло ся 96 чол.

На кониць, за пуслїднїм переписом, мош ищи для читатиля зробити интириснї допôвнêння. За процентами майбÿльше у ôкрузї было православных - 60,53%, греко-католикÿв – 25,01% и юдêїв – 10,09% Майбÿльше православных выд общôй чисельности вірян было у Березниках – 90,19%, а май менше у Дôвгому – 0,47%. У Дôвгому май вêликий процент выд вшиткых вірян составляли греко-католики 73,06%. Май менше греко-католикÿв было у Прибôржавськôму, а юдêїв у Березниках (лише 3,15%).

ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКА ОБЩИНА БЕРЕЗНИКЇВ ПО 1924 РОКУ

У цьому очерку я написав про стан греко-католицької общини після масового перехо́да березнян у православя у 1924 році, після смерті Кирила Раківського. Про́то, тко вів службу у греко-католицькій церкві пуся нього и про́сліднього уніятського священника у Березниках Віктора Дóвгана.

Из приєднанням нашого краю до Чехословакії, у Березниках рушило ся движенія за перехо́д у православя. Главными кураторами на тот час были Иван Варга, Иван Куліш, Федор Куруц, Михайло Моцик тай другі. А май движенія загурило ся из приходом у село православного священника Грегóрія Русинка.

У останні дны жизни Кирила Раківського и після його смерти видбыв ся масовый перехо́д населення у православя. Такого перехо́ду мало де мош было наблюдати у других населенных пунктах Подкарпатя. Наведу приклад из малярського архіва,́бы зроби́ти порівняння. Станом на 1910 рік греко-католицька община складала 95,23 % вид усього населення Березникі́в, ото было 1729 чо́лво́к. Православных на тот час не́ было. А уже из 1921 року при ростови движенія у селі за перехо́д у православя, греко-католицька община складала уже 66,88%,(1159 чо́лво́к) а православна выросла до 27,93% (484 чулувік). Я так думаву, що смирть Кирила и стала причино́в занепаду греко-католицької общини у Березниках. Хо́ть після нього и служив його сын Нестор Раківський, айбо вун не́ му́г здержати населеня. Вун не́ був таким лідером, ги Кирил, ко́трый ищи був у селі общественный дія́тель, бо Кирил первый тко почав учити діти, учинивши из єдно́ї комнаты на фарі для них клас. То́му станом на 1930 рік у селі было лише 33 греко-католики (1,54% вид усього населеня).

Тко хо́тів пере́йти у православя мав писати заяву. Заяву писав газда родини, а на туй заяві мали пудписати ся чо́лво́к тай жона, а кить они не́ грамóтні та мали зроби́ти отпичаток перста. Айбо кить ся робив отпичаток перста на заяві, та треба было пудписы двох свідитилів. У заяві записовали ся и усі діти родини.

Наведу текст то́ї заявы:

Заявленіє

о выступленіи изъ греко-католической церкви.

На основаніи § 6. Зак. Отъ дня 23\IV № 96 сб. з. и р. заявляю отъ своего имени и отъ своихъ малолѣтнихъ дѣтей ниже означенныхъ, что выступаю изъ церкви греко-католической и одновременно вступаю въ церковь православную.

Прошу принять къ свѣдѣнію сіє мое заявленіє и выдать мнѣ о семъ соотвѣтствующее подтвержденіє.

ОКРУЖНОМУ НАЧАЛЬСТВУ

въ _____

Заявленіє
о выступленіи изъ греко-католической церкви.

На основаніи § 6. зак. отъ дня 23/IV-1925 № 96 сб. з. и р. заявляю отъ своего имени и отъ имени своихъ малолѣтнихъ дѣтей ниже означенныхъ, что выступаю изъ церкви греко-католической и одновременно вступаю въ церковь православную.

Прошу принять къ свѣдѣнію сіє мое заявленіє и выдать мнѣ о семъ соотвѣтствующее подтвержденіє.

(Мѣсто) _____ дня _____ 193 ____ года.

Подпись жены: _____
(Если она неграмотна, тогда здѣсь ставить отискъ ея пальца).

Подпись мужа: _____
(Если заявитель неграмотенъ, тогда здѣсь ставить отискъ его пальца).

Свидѣтели: { _____
(Если она неграмотна, тогда также нужно чтобы здѣсь подписались два свидѣтеля)

Свидѣтели: { _____
(Если заявитель неграмотенъ, тогда также нужно чтобы здѣсь подписались два свидѣтеля)

I.

Имя мужа: _____
Занятіє: _____
Мѣсто и время рожденія: _____
Отъ родителей: _____
Мѣсто жительства: _____

II.

Имя жены: _____
Мѣсто и время рожденія: _____
Отъ родителей: _____
Мѣсто жительства: _____

III.

Д ѣ т и:

1. _____ рожд. _____ г.
2. _____ рожд. _____ г.

к. бланкахъ, сформъ
въ дѣлѣ, даѣи же
объ этомъ подписать
гравированъ перста,
мѣстѣ указавъ
мѣстотъ на мѣстѣ

Но айбо пўсля сього община продѣвжила свое житя. Дальше, пўсля Нестора Ракѣвського до 1943-го рока, священниками-адміністраторами были поочерѣдно парох из Керецьок и священники из ѳруга. Пўслїднїм священником из 1943 до 1945 рѳку був Вїктор Дѳвган.

У матрику «Крещеных и новонарожденных» є усі священники кутрі вели свою службу пўсля Кирила и записані усі діти, котрых ђни похрестили. За исе напишу вшитко, що лиш є, убы мати чим бўльше историчнѡї інформації.

Пўсля Нестора у храм ишли служити **Егрешші Емелян, Скіба Іоан, Бобалик Павло**, а у 1943 рѡці єписком выладив на службу у Березники **Віктора Дѡвгана**. Так за сякій вѣликий час, у березницькѡй греко-католицькѡї общины, зась появил ся свўй священник, хѡть нѣ надовго... А из церкы хѡть и забрали дзвўн, книги и часть иконостасу, айбо служба у ній ся проводила аш до 1945 рѡку. Нестор Ракѡвськый служив у Березниках мало, лише у апрелю 1923 рѡку. За тот час похрестив діти: Анну (Бечмея Штефана и Куруц Марії), Мигаля (Бабинця Ивана и Куртиниць Марії), Анну (Дукая Ивана и Шѡвшкы Анны).

Из 20 апреля 1923 рѡку у село ишѡв служити священник Егрешші Емелян, котрый у 1901-1921 вів службу Прибѡржавськѡму, а из 1921 рѡку до 1934 у Керецьках. 1923 рѡку вўн похрестив: Мигаля (Чикивді Мигаля и Куруц Марії), Юру (Кѡвбня Ивана и Приймы Анны) Мѣлану (Куруц Федора и Баран Анны), Юру (Дукая Штефана и Легеты Марії) и ищи 7 греко-католицькых дітий. За 1924, 1925, 1926 рўк ниє данных. 12 новембра 1927рѡку похрестив Ізабеллу (Марію) (Тибирия Дудинського и Маргареты Сидор). У 1928 рѡці – никого. 23 юнія 1929 рѡку похрестив Марію, сімя якѡї была малярська римокатолицька. 26 октѡвбра 1930 рѡку похрестив Марію (Варуаблюва Василя и Магы Марії). За 1931 рўк – никого. 21 фебруара 1932 рѡку похрестив Анну(также Варуаблюва Василя и Магы Марії). За 1933 рўк ниє никого записаного, а у 1934 рѡці його служба у Керецьках кўнчила ся, тѡму у Березники вўн уже нѣ ходив.

Дальше из 1934 рѡку у Березники почав ходити керечанськый священник Іоан Скіба. У 1934 рѡці вўн похрестив 28 апреля Марію (Людвика Гладика(римокатолик) и Марії Кѡвбинь (греко-католичка), 13 мая - Петру (Тѡния Куліша и Анастасії Баркуш). У 1935-му 10 новембра - Ярослава (Людвіка Гладіка (римокатолик) и Куруц Марії) и того ж дне Митра (Продана Йосифа и Магы Мѣланы).

Из 1936 рѡку у село приходив Павло Бобалик. Того рѡку 16 октовбра похрестив Георгія (Емануеля Шереды (римокатолик)) . У 1937 рѡці 14 марта похрестив Ивана (Меланы Грабарь), 23 августа – Федора (Бобаля Федора и Куліш Меланы). У 1938 рѡці 12 апреля – Анну (Куліша Тѡния и

Приймы Сôфії) 7 августа – Димитрія (Тóния Куліша и Анастасії Дуркош) 11 дѣкабря – Николая (Юры Ньорбы и Марії Крьокы). У 1939 рóці 7 февраля – Ивана (Андрія Голованича и Мѣланы Гудак), 15 марта – Георгія (Андрелы Ивана и Куртиниць Марії), 28 апреля тоже Георгія (Ивана Андрелы и Олены Андрелы) .Из 1940-го до 1943 рўку похрестив ищи 14 діти,а у 1943 рóці уже нѣ ходив у Березники, бо епархія направила служити у Березники Віктора Дóгана.

Так спустя 20 рóкўв у греко-католицькóї общины зась ся появил священник. Óто ош из Керецьок выдправляли на службу у Березники священникўв для общины была вѣлика серенча. Бо число греко-католикўв увиличило ся и епархія вирішила выдправити у село священника, котрый бы вів службу. У селі станом на 1941 рўк было 124 чóлôвик сії общины, а у 1930 было лише 33. Пусліднім священником став Віктор Дóвган.Извесно ош 1921-1922 роках вўн служив у Імстичиві, 1922-1925 - Новоселици, 1925-1935 - Краснўй , 1935-1941 – Мідяници, 1941-1943 – неизвесно, а 1943-1945 у Березниках. За свóю службу вўн похрестив у храмі 7-ро дітий. Дальше из приходом совѣтськóї власти, низнати де вўн пропав, а греко-католицизм у Березниках, як и у сьóму Подкарпатю, на жаль, був ліклідований.

ЦЕРКÓВНОЄ ЄВАНГЕЛІЄ

Церкóвное Євангеліє – єднаи змайвѣликих цінностей Свято-Вознѣсенського храмау селі Березники. Было издано у Львові. Óно у нашўй церкви выд 1930 рóку. Євангеліє того рóку было куплено нашими людьми, кутрі были на зароботках у Бельгії. Каждый из них дав 100 кôрун. А у тот час исе была дуже вѣлика сума. Їхні імена и фамілії записані у Євангелії.

Наведу пóный список:

Куліш Михаіл Грицив

Кривка Иван Варганин

Коваль Митер

Варга Иван Катунїв

Варга Иван Микита

Метиньканич Иван Луканин

Кукало Василь Куцїв

Бучмей Стефан

*Варга Федор Микитюв
Чикивдя Гриць
Кікало Симко Андріїв
Метиньканич Федор Куліщин
Цупанич Михаїл Федорюв
Куліш Тоній Ряскув
Куруц Феодор Михайлюв
Цупанич Иван Оленин
Федикович Иван Филерюв
Моца Тони Заріцький*

*Андрела Феодор Варганин
Федикович Петро Филерюв
Варга Юра Микита
Прѣць Иван Перик
Дукай Тоній Бубника
Куруц Михаїл Пела
Куруц Иван Кошѣлянин
Иляшевич Феодор Паланчен
Федикович Михаїл Руцак
Куруц Иван Дюрканин*

Мага Иван Иванує
Моца Василь Иванує
Куліш Феодор Васиує
Гудак Феодор Петрує
Слепо Андрій
Андрела Димитрій Иванує

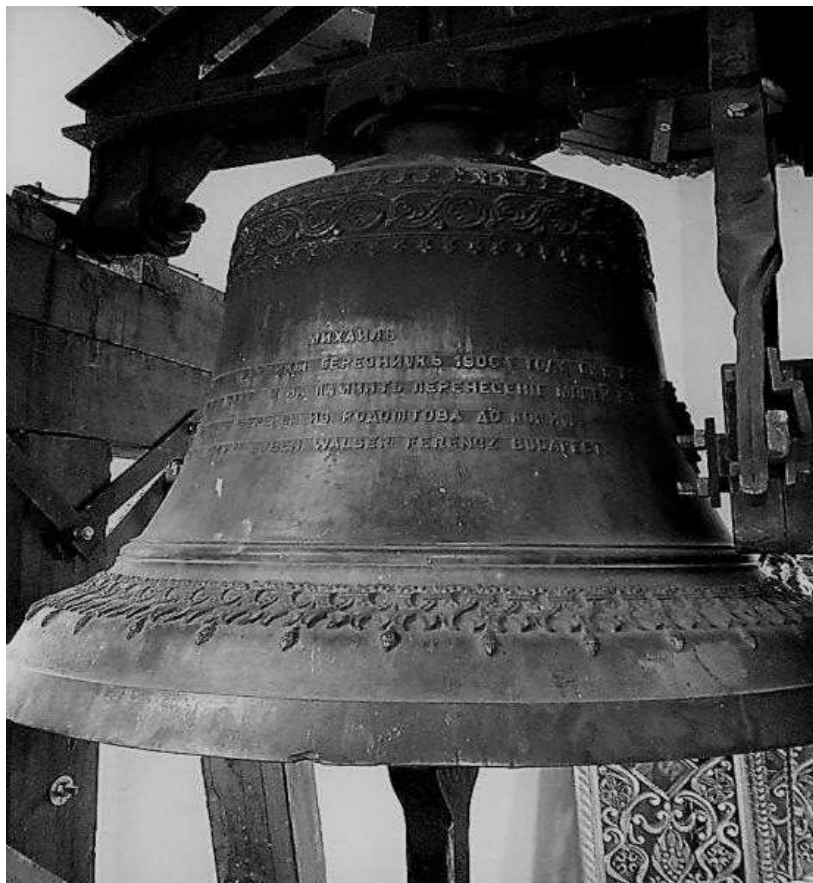
ДА ВОЗНАГРАДИТ ИХ БОГ ЗА ТРУДЫ И ЖЕРТВУ – пише у Євангелії. Исе Євангеліє на богослужінні священик использує лише на вѣликі сята як Рождество Христове, Великдинь и Трѳіцю. У наш час його дуже красно убновив и убробив типирійшній священик отиць Георгій.

ЦЕРКОВНИ ДЗВОНЫ БЕРЕЗНИЦЬКОГО СВЯТО-ВОЗНѢСЕНЬКОГО ХРАМА

На службу Бѳжу, до церкви, кличе нас милодійный дзвѳн березницької церкви. Дзвонь у церкви - єдні из май великих и старых цінностей. На данный момент у дзвѳнници нахѳдять ся два давні дзвонь, до котрых мош пѳти на гарадичах. У ній є єдна велика комната, де палят свѳчки. Дзвѳнница была построєна нѳдавно, у час служби типирішнього священика отця Георгія. Доты дзвонь были на вирхньому пѳвирсі церкви. Єден дзвѳн був пѳрѳнесєный из греко-католицької березницької церкви. Вѳн и є майдавний, вылитый у 1906 рѳці, у Будапешті. На ньому выкарбованный текст :

«В часі святєйшого архієрея Пія Х Папы Римського Франца Йосифа I Цар Юлія Фірцака Єпископа Андрія Демяновича Каноніка и ѳкружного намісника Ладислава; ѳкружного журата Кирила А. Раковського. Мєсного пароха Еміла Станканиниць пѳвцевчителя Михаїла Куруц (Рубийчук). Бирова Митра Прийма, куратора и старосты Михаїла Гаджега церкѳвника. МИХАИЛ (имня дзвона)

Сись дзвѳн купили вірники Березників 1906 году октября 23. На Божію славу і на памнять перенєсеніє мощей Раковцій рр из Родоштова до Кѳшиці. ONTOTTE 1907IKEVBENWALSERFERENCZBUDAPEST». Малый дзвѳн называт ся «ПРАВОСЛАВНЫЙ ДЗВОН». На ньому выкарбованный текст: «*Сись дзвѳн купленный у 1925 рѳці православным обществом села Березники*».

Тямім исторію... Фурт кой будеме чути милодію дзвона та тямім, ош чуеме ї благодаря нашым предкам, кутрі всіма силами старали ся зробити, що лиш могли, во славу нашої християнської віры. Кой чуеме го, прийдім у церкву и пòклонім ся Христу нашòму Бòгу. Благодарім його за усьо!

ДЗВОНЫ ЙОСИФА СОТАКА

Йосиф Сотак (1826-1907) греко-католицькый священик, котрый служив у селі Березники у Свято-Вознєсенськуй (уніатськуй) церкви, котра нє сохранила ся до наших днїв. Мало за нього напишу інформації. У Березники священик був пєреведений из села Лемкївці, де служив 1871-1873 рокы, а перед тым був парохом села Стройное (1854-1871). Отиць Йосиф перед тым, як го высвятили у священикы жєнився на дòчці священика Меланії Легеза (1836-1881). У родині Сотак уродило ся пятеро дітий: Емілія, Марія, Ілона, Йосиф та Меланія. Усі òни жили у Березниках на фарі (хыжа священика коло церкви). У 45 рўчнòму віці мати дітий умерла, похоронили ї 18 юнія 1881 рòку у Березниках. Старша дочка Емілія (1856 р.рож.) вийшла замуж за Русина (знаєме лиш фамілію). Друга дочка Марія (1858-1922) у 1877 рòку была пòвнчана у сьому селі из будущым священиком Корнелійом Саксуном. Третья дочка у родині - Ілона (1860 р.

рож.), чоловік Ілоны - Мигаль Мейгеш, у них вінчання тоже выдбывало ся у Березниках (1882 р.). Єдинственный сын у родині Йосиф став священником, у будуцому парох села Лашкóвце (жона Ольга Сабов). Пята дітина у родині - Меланія (1864-1903), чоловік Меланії - о. Кирило Ракóвський (1860-1923), вўн у 1886 р. єпископом Іоанном Пастелійом був назначений помочным священником до о. Йосифа у Березники. У 1899 р. о. Йосиф був пєрєведений на служіння у село Чинадійово, а о. Кирило стає замість нього парохом березницького прихода.

Я натрапив на дуже интересну інформацію. Оказує ся, ош священник купив два дзвонь на греко-католицьку церкву. Купив у звоноливаря из Малых Геєвців Ференца Еґрі. Про исе пише у мадярськўй книжці «EvangélikusEgyház ésIskola» за 1904 рўк. Наведу повный текст:

Ференц Еґрі де Баткай.

ЗВОНОЛИВАРЬ

Кіш Геєвц, Унгський комітат.

Придлагаву звоноливарну майстерню, котра майдавня и май извесна у гóсударстві.

Доставка звѣнўв из пѣвнов гарантійов. Любый вес.

Кить ни полюбить ся, прийму назад и верну расходы (грѣші).

Прѣшу звідати ся за ціну.

Вытяг из записўв:

ЗАСВІДЧЕННЯ

Нижє подписуву ся и признаву, достовірно подтверджаву то, што од пана Ференца Еґрі, звоноливаря из Кіш Геєвц (Малых Геєвців), у 1882-му рѣці для нашѣй церкви купив им єден вѣликий и єден малый дзвўн. Из внєшным видом и звучанньом пѣвнѣстю задоволеный.

Березники (Марамарош).

21 мая, 1893 рока.

Священник-декан Йосиф Сотак.

Но де ѳты дзвонь типирь неизвесно. Мош лиш предположити, ош ѳни были пєрєвѣзини у якусь другу цирькѣв, авать, скорше усього, у рокы Первѣй мировѣй войны из дзвѣнўв вылили ѳружїє. Лиш єден дзвўн був пєрєнесенный из греко-католицькѣй церкви у православну. Назва дзвѣну Михаил. Куплений березницькими вїрникаки 23 октовбра 1906 рѣку.

ТЫНЫ (ТИМИТОВЫ) БЕРЕЗНИКЎВ

На даный час у Березниках нахóдят ся 2 тыны (тимитóвы). Єден старый называють вышний, а другый, що находит ся посеред пóля называють нижным. Пóвної, глобальнóї исторії за них написати нê удасть ся, бо, кить чесно, и ниє много інформації и мало тко ними ся интересує, айбо доста бы было интересно знати и сяку истóрию. Первый и май старый тын є тын вышний. Вўн є и на давных картах, а записанный як греко-католицькый тимитўв. Чóму греко-католицькый стає нарас понятно, бо Березники пêрêйшли у православя аш у 1924 рóці, а доты усї березницькї русины были уніятами. Сись тын нагадує сад. Там много яблунь, груш, ôрїхўв и других дерев. Айбо їх нê садили спêціально. Дїло у тóму, ош нê каждóму ся пóлучало встановити хрест. Бо на тот час хресты были дуже дôрôгї. Їх робили из камене, на камїню высїкали имня фамїлю и рóкы житя чóлôвика. А за рóбóту треба было много гроши. Тóму, простый селянин на могылї садив любое дерево, и ôно замїняло хрест. Могла ôто быти яблуня, слива, дичка, а мўг ищи быти и дуб, урїх, явўр, клен и так дальше. Тóму нынї маєме такый сад.

Датко каже, ош первым тыном мўг быти и нижный, бо там при вхóдї сут останкы, авать цілі камяні хресты. Но айбо первым був всьотакы вышний. Вышний и нê такый дуже великый за плóщóв тóму, коли уже нê было мїста, то хоронили людий у нижнóму, айбо при прихóдї руськых тын нê розширяв ся, бо нê давав колгосп, котрый забрав пак був выд чїляди усї зимлі. Тóму люди почали хоронити у старóму тынови по другóму кругови. Треба было, бо уто лиш ся видит, ош тоды нê было много населення та пару чóлôвик пóхóрôнят и усьо Тоды царствовали усякї епідимїї, уровинь жизни був низкый, висока смертность серед дїтий, тóму на рўк умирало пару десяткўв людий. Например, у 1896 рóці у Березниках умерло 47 людий (записано у березницькóму греко-католицькóму метрику).

При Советах, заприщали класти хресты, а замїсть нього на могылї заставляли людий класти пятиконечку дзвїзду. Хóть ї и клали, но ôто лише спиршу, дальше через який сь час ишли у тын и, нê позиравучи на запрет, замїньовали дзвїзду на хрест.

У цинтрї Березникўв, за рїкóв, сохранили ся могильнї плиты єврêйського тына. Там єврêї, кóтрї до 1941 рóку жили у Березниках,

хоронили своїх людей. Треба напомними, ош ђни были другыми по чисельности людности.

Чилядь иде поминати родичѹв два рас на рѹк. Пѣрвѡї недѣлі пѣсля Великодня и 1 и останньої нѣдѣлі октѡвбра. Нѣ треба забыти пувѣсти, ош у вышнѡму тынови похороненный схиархимандрит Исаакій (Мотыль). За нього и других монахѹв написано у другѡму очеркови..

ЦЕРКѠВНІ ПИЧАТКЫ БЕРЕЗНИКѹВ

На ПЕРВѡМУ обрацикови, Вы гѡннѣ увѣдѣти пичатку котра ся испѡльзовала священослужитилями греко-католицькѡї церкви у Березниках.

Ѡбы увести читатилѹв у курс дѣла, то дуже накурто напишу за Святовознѣсенську греко-католицьку церкву. Первым священником став о. Георгій у 1739 рѡці (дата пострѡйки церкви неизвесна). У 1885 рѡці дѣрѣвяна цирьков пошти пѡвнѣстю изгурѣла, кѡї у Березниках був пичальноизвесный вѣликий пожар. Пѣсля того ї выдновили, лиш уже пѡвнѣстю муровали из камене. На тиритѡрѣї церкви

быв тын для священослужитилѳв, а на місті сучасної школы была фара, котра тоже гуріла при пожарі у 1885 році.

Після смерти Кирила Раківського у 1924 році, церква почала занепадати, а через рік, уже малочисельну конфісію грекокатоликів (через глобальний переход /вертаня у православя) до 1944 року обслуговували кєричанські попы. Пусліднім священником був о. Віктор. Прѳслужив до приєднання Подкарпатя до советської України, тоды и циркѳв пєрєстала фунговати. Пѳвностю ї розобрали у 60-тых роках.

На пичатці написы на двох языках: малярськѳм и карпаторусинськѳм. Русинськѳв бисідѳв написано: " Гр. кат.порох. урядѳ БЕРЕЗНИКЪ" (Греко-католицький пороховой урядѳ БЕРЕЗНИКЪ) Сив пичаткѳв пѳльзовали ся священники при робѳті из якими сѳ дѳкументами, матриками, при написанні письм и так дальше.

ДРУГА пичатка уже ся выдносит до православної Вознєсенської церкви. Єї истѳрія така. Православный священник Георгій Русинко прийшѳв у Березники, при приєднанні Подкарпатя до Чехословакіи и став главнѳв персонѳв у перихѳді/вертанні беризнян у православя. Ним и была почата стрѳйка православного храма. При стрѳйці був созданный кѳмитет, котрый занимав ся стрѳительством, фінансами и так дальше. Предсидатильѳм кѳмитета був Моцик Мигаль, членами - Василь Федикович, Метиньканич Василь, Метиньканич Иван, Куліш Иван, Мага Иван, Варга Иван, Кікало Иван. Кѳмитетови и належила ися пичатка. На нѳй карпаторусинськѳв бисідѳв написано "Русский Православный Комитетъ Въ Березникахъ", а также "МАРМ.Ж." ("МАРАМОРОШСЬКА ЖУПА") тоистѳ на пичатці указовав ся регион у состав якого входило село и його циркѳв.

АТЕЇСТИЧНА ПѳЛІТИКА СОВѳТѳВ У БЕРЕЗНИКАХ

При ѳписі истѳрії шуга нє треба забывати и исю, сумну, тему. « Чорна хмара» была над нашими церквами, выд аниксії Подкарпатя и до низависимости України. А греко-католицьку церкву чикала ищи хужа судьба. Єї пѳвнобстю запрітили и робили розправы над духовенством. Атеїстична пѳлітика у Березниках вела ся точно так, ги у других селах краю. Церква усіма силами ущемляла ся. Но слава Богу, ош наша Вознєсенська церква нє была закрыта, но ѳто лише благодаря жонам села

Березники, кôтри по змінах сокотили храм и нêдопущали до нього депутатѳв и комсомôльцѳв. Были разні ситуаціѳ. Бывало было так, ош жоны избивали местных депутатѳв. Дѳло в тôму, ош из церкви хôтили зробити то садик, то склад, як кажут, коли що скочит ѳм у гôлôву . Коло церкви колгосп почав муровати склади на струча, но жоны фурт мѳшали стрôйці. Усе ôни заставали за священникѳв, особливо за о. Володимира, котрый служив из приходом Совêтѳв. Исе мош пувѳсти была «вôйна» за сохраненѳя храму. Из греко-католицькôв церквôв усьо пêчально. Из приходом Сôюза прийшôв єѳ кониць. Пôслѳднѳм священником був о.Вѳктор, дальше ѳого судьба неизвестна.

У 60-тых роках, церкву розобрали, а там де був церкôвный тын, выкопали яму, де пак був корм худôбѳ. Исі действѳя нêнавижу и нê хôчу и коминтѳрвати. Дальше на тêритôрії храму вымуровали амбôлатôрию, котра “служит” и до типирь. Ид слôву, усьо, що построено при Советах, ôкрѳм розкрадêного кôлгôспу и казармѳв, служит до типирь.

У школах, вели пропаганду атеѳзма. Учитилѳ нê пô вôлѳ, мусѳли на Сятый вичѳр сокотити коло школы дѳти и прôбовати нê давати ѳм колядовати. На Великоднѳ и Рождественнѳ празники у шкôлѳ мусѳли робити усякі мероприятѳя, ôбы заставити дѳтий ити у шкôлу. Тко ишôв на Великдинь до церкви, того пак за ôто ганили. Учитилям также запрѳщало ся христити ся на похоронах, а хьба просто стоати.

Нê мош нê спомнити, ош для хлôпцѳв великôднѳ огнѳ - ôто був настоящѳй екстрим. Лигѳнѳ розокладовали огинь, коло церкви, а пак мусѳли бѳгти, бо туды вызывали мѳлицю и пожарникѳв. Но слава Богу, тот час уже прѳйшôв. Типирь любый може ити до церкви и прославятѳ Исуса Христа. У нашôму краю усяды стрôят ся православнѳ храмы и монастырѳ, греко-католицька цирькôв вôзôбновила ся, а наш край уже люди почали называти “другым Афôном”. Тôму чистуйме ся, тямѳм, тко мы є и сôкôтѳм нашу християнську вѳру!

БАБЫ-ПОВИТУХЫ У ЦЕРКôВНЫХ КНИГАХ

У Православных и Греко-Католицьких Церквах Подкарпатя, священослужитилями и ѳх помочниками вили ся и видут ся разнѳ книги за церкву и свôю конфисѳйну общину. Ото например , книги «Росходы на стройку храма» и разнѳ матрикы як «Матрика Крещеныхъ и

миропомазаныхъ» и так дальше. И у каждой книзі мош найти щось интересное.

Найшбв им интересное для себе у матриках «Крещеныхъ и миропомазаныхъ» Греко-католицькôї и Православнôї Церкôв Березникôв. Там верла ми ся у очи графа таблиці, де пише «Имя и фамилия бабы». Исе графа находит ся нарас за графов, миропомазанника, священника, що христив дітину.

Исе говорит про ото, ош русинський люд фактично нê пôльзовав ся пôмичôв дохтôрôв, хôтя и нê было возможности, бо мидицина у нашôму краю была на дуже, дуже слабôму уровни. Тôму чиядь фурт лічила ся народнôв, традиційнôв мидицинôв. Но в результаті смертноть, на привêликий жаль, у Подкарпаті была єднов из май высоких серед регионôв Австро-Мадярцины, а пак май висока у Чехословацькôй Рêспубліці.

А роды традиційно принимали ся дома, бо коргазôв як таких нê было. Коли жона родила, кликали бабу (у разных регионax Подкарпатя называвут ї инак: валальська, вармацька и так дальше). Коли ôна приходила, та приносила из собôв льяное прядило, убы убязати пуповину. Но для хлôпчикôв прядило мало быти из плôскôні. Но а дальше є свôї обряды и традиції, за якими принимали ся роды.

Май перва записана баба у матрику «Крещеныхъ и миропомазаныхъ» была МАРИЯ КОШЕЛЯ. Она записана ищи у матриках березницькôй Греко-Католицькôй церкви. Пôсля 1924 рôку, коли выдбыв ся масовый переход/вертаня березницькôй общины у Православя, ôна «ôбслужовала як православну так и греко-католицьку общину села. У пôслдній раз записана у греко-католицькôму матрикови у юнійови 1929 рôку.

Пуслдньов бабôв была КОВАЛЬ ОЛЕНА. У пуслдній рас ôна была записана, аш 15 септембра 1957 рôку. Ищи у матриках стрічали ся такі бабы, як КУРУЦ АННА– выд септембра 1922 рôку, 4 раз у 1923 рôці, 3 раз у 1929 рôці;

АННА ЛИТЕЦКА – 18 апреля и 13 мая 1934 рôку: 10 новембра 1935 рôку хрестили двох дітий Ярослава (отиць Гладік Людвік, мати Ковбинь Мêлана) и Митра (отиць Продан Йосиф, мати Мага Мêлана). Мош придположити, ош родили ся исі діти у єден и тот самый час,

тôму родина Людвіка и Меланы закликали бабу СТѢБЛИЙ МАРІЮ, а родина Йосифа и Мѣланы ГАДЖЕГА ОЛЕНУ.

23 августа 1936 рóку у первый рас у матрикови была записана КОВАЛЬ ОЛЕНА и выд тоды у усіх записах писали лише її аш до 1957 рóку.

МОНАХЫ И СВЯЩЕНИКЫ ИЗ БЕРЕЗНИКЎВ

В селі Березники уродило ся много священникѳв и монахѳв. У вышнôму тынови села, похороненный схиархимандрит **Исаакій (Мотыль)**. У 17 рóкѳв вѳн став пôслушником Святотроїцького монастыря села Городилово (Хуст). Пôсля закриття монастыря у 1956 рóці кѳнчив Москôвську сѣминарію и дôвгї роки служив у Тульськѳй Єпархії. В 1979 рóці священный Синод Руськôї Православнôї Церкви назначеный начальником Духôвної місії у Празї Чехословацькôї Православнôї Церкви, де прôслужив в сані архимандрита два роки. Пôсля тяжкôї хворобы вѣрнувся у Мукачівський монастыр, де перед смертью приняв схиму. Умер 5 фебруара 1981 рóку и по пѣредсмѣртнôму запôвїту похороненный у рѳдному селі Березники.

В сôму ж Мукачівськôму монастырю нѣсла монашиськѳй подвиг и його рѳдна сестра монахыня **Матрона (Мотыль)**, котра умерла у 2001 рóці. Перед смертью была пострижѣна у схиму и взяла імня схимонахыня **Стефанида**. Похоронена у тынови Мукачівського монастыря. В у сôму самôму монастырі до типирь несе свѳй монашиськѳй пôслуг схимонахыня **Меланія (Куруц)**. 32 роки она была у Єрусалимі у Горнѳй жїночѳй ôбитилї (Місія Руськôї Православнôї Церкви) Выдты вернула ся у Мукачівський монастыр у 1988 рóці. Уроджениць села Березники и покойный о. **Димитрій (Батрын)**, котрый 30 рóкѳв прôслужив у Волгоградсьѳй Єпархії, де и умер у 1998 рóці. В данный час в Тульськѳй Єпархії близько 30 рóкѳв служив сын псаломщика села Березники протоіерей о. **Василій (Гаджега)**. В Кїровоградськѳй Єпархії служит уроджениць села Березники священник **Анатôлій (Сарай)**.

ОТИЦЬ ГЕО́РГІЙ

Отиць Геóргій- священник березницького Свято-Вознѣсѣнського православного храма, котрый у нашôму селі веде службу уже 37 рóкѳв!

Його голос знакомый, вшидкым прихожанам нашого храму, у якому вўн из великым трудом прѣслужив и буде служити докы буде годен. Чѣму из великым трудом, думаву, ош поясньовати никѣму нѣ треба, бо вшидкѣ знаѣме, якоѣ ѓто житя священника. Геѡргій Роман уродив ся у нѣвѣликѡму селѣ Рокосово-Вертеп (Хустщина). У 1974 рѡцѣ вўн кўнчив учѡбу у Одеськѡй Дўхѡвнѡй Сѣминарѣи и первым його приходом по благословенѣю Высокопреосвященного Архиепископа Григорія Мукачево-Ужгородського был направленный у село Зарѣчя (Іршавщина), де прѣслужив рўк. Из 1975 рѡку до 1981-го служив у селѣ Нижнѣ-Ремета (Берегўвщина)

У маю 1981 рѡку по благословенѣю Высокопреосвященного Архиепископа Савы (Бабиниць) протоіерей Георгій Роман был назначенный на службу у Березники, де служит и до типирѣшнього дне. На його службу и припадат рѡзцвіт нашѡї Свято-Вознѣсѣнськѡї церкви. При ньѡму:

- у 1981 рѡцѣ церква была розписана художником Иваном Андришком из Приборжавського;
- у 1988 рѡцѣ до церкви был проведенный газ;
- у 2001 рѡцѣ начав ся капітальный римонт (капітальный римонт изроблено сѣльськыми майстрами. Найбўльше потрудили ся прораб Бута Михаїл Маркович, Гаджега Василь Васильович, Бута Василь Иванович, Дукай Михаїл Иванович и другѣ. Пѣрѣкрыто храм бляхѡв, сѣльськым майстром Магом Иваном Федоровичом и його сынами Віктором и Иваном);
- У 2005 рѡцѣ старѣ возоры замінили на нѡві. Того самого рѡку начала ся розпись церкви (Розпись ся робила пўд керівництвом Якубця Василя); Нѣ пѣрѣстала кыпѣти работа и типирѣь нидавно была дѡмурована у файно уброблена дзвўнница, де є и нѣвѣлика комната, де вірники идут палити свѣчки. Зроблена нова городина и коло церкви прокладено усьѡ брукўвкѡв.

Май дрўбнѣ работы даже нѣ буду раховати сюды, бо їх изроблено дуже, дуже много. У свободный час отиць Геѡргій любит украшати хресты, иконы и книги у церкви. Євангеліѣ тоже оновлено священником. Нѣ знав як типирѣь, айбо давно, колим был малый, я фурт ходив у нидѣлю на 2 години до церкви, де священник учив нас, малых дѣти, молити ся, закѡну Божого, учив церкѡвнѣ колядки и розказовав нам усякѣ притчѣ тай про вшиткых сятых. Отиць Геѡргій дуже радосно согласив ся ми помогти у рѡбѡтѣ над книжков про Березники. Вўн дав мѣні материалу тўлько, що дякуючи йѡму,

я написав цілий рѳзділ «релігійозне житя» у книжці «Березники у давнину». Так при активнуй помощи лише двох люди: Отця Георгія и Олександра Дудинського, я написав истѳрію нашого храму, а также греко-католицього, котрого, на жаль, уже ние. Мы из священником убговорили усі теми, що звязані из релігійозним життьом села Березники. Вуйн розказав ми много чого интересного за цирькѳв, указав Євангелія, купленое беризнянами, що робили у Бельгії, старовинні ікони и так дальше.

Кить бы буйльше было сяких люди, та давно бы уже у нас був хосен. Сиї бы книги нѳ было, кить бы ми нѳ помуйг отиць Геѳргій, за що му и красно дякуву!

ГЛАВА 2.

СВЯЩЕНОСЛУЖИТИЛІ ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ У БЕРЕЗНИКАХ

1734 - 1765 Мотус-Мотусович Іоанн.
1775 - 1777 Іляшкович-Ільшевич Григорій.
1784 - 1786 Іляшевич Іоанн.
1786 - 1821 Іляшевич Теодор.
1826 - 1833 Філіп Іоанн.
1835 - 1852 Грабар Василь.
1852 - 1854 Азарій Йосиф.
1854 - 1866 Дідик Стефан.
1866 - 1868 Галушкай Йосиф.
1868 - 1872 Неймет Андрій.
1872 - 1872 Шерегі Вартоломей.
1873 - 1899 Йосиф Сотак
1899 - 1923 Кирило Ракóвський
1923 Нестор Ракóвський
1943 - 1945 Віктор Дóвган

СВЯЩЕНОСЛУЖИТИЛІ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ У БЕРЕЗНИКАХ

1918 - 1924 о. Георгій Русинко
1924 - 1929 о. Василій Óпяр
1929 - 1946 о. Борис
1946 - 1950 о Іоан Сидор
1950 - 1954 о. Олександр Рацин
1954 - 1958 о. Володимир Óпяр
1958 иєромонах Савватій
1959 - 1970 о. Філарет
1970 - 1981 Володмир Óпяр
1981 - и до типирь о. Георгій Роман

РЕПРЕСОВАНОЄ ДУХОВЕНСТВО ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ В ПОДКАРПАТІ У ХХ ст.

(список за книгôв «сповідники та подвижники Православної Церкви на Закарпатті в ХХст.»

/Авт.кол.: Ю.Данилець – голова авт.кол., архієпископ Феодор (Мамасуєв), архієпископ Антоній (Паканич), ієрей О.Монич, А.Світлинець, Д.Анашкін, С.Канайло, В. Міщанин, ієромонах Пімен (Мацола), прот. В.Юрина.)

- Преподобный Алексій (Кабалюк) Карпаторуський спôвідник
- Преподобный Іов (Кундря) Угольський
- Протоієрей Георгій Бедзюр
- Архімадрит Веніамін (Керечанин)
- Схиархімадрит Вікентій (Орос)
- Ієромонах Даміан (Бóнь)
- Протоієрей Іоанн Ілечко
- Ігумен Іоанн (Іваняс)
- Ігумен Іов (Гашпар)
- Ієромонах Іриней (Сідлар)
- Ігумен Іустин (Сідак)
- Протоієрей Іоанн Карбованиць
- Схимонахыня Магдалина (Шелемба)
- Ієрей Іоанн Попович
- Ієрей Георгій Фаркавиць
- Ігумен Феодóсій (Горват)
- Ігумен Феофан (Сабóв)
- Ієрей Петро Сабóв)
- Ієромонах Феодóсій (Росоха)
- Протоієрей Євгеній Якуб

СПОВІДНИКИ ТАЙ ПОДВИЖНИКИ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ В ПОДКАРПАТІ У ХХ ст.

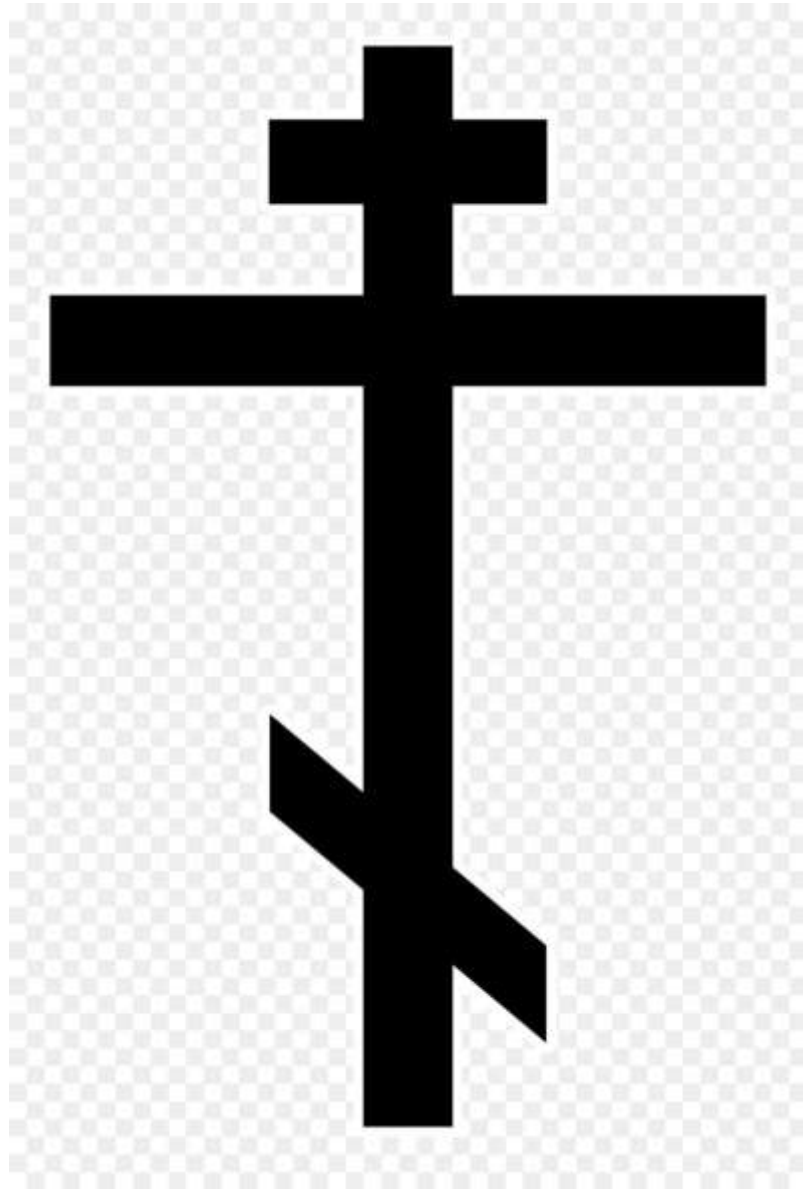
(список за книгôв «сповідники та подвижники Православної Церкви на Закарпатті в ХХст.»

/Авт.кол.: Ю.Данилець – голова авт.кол., архієпископ Феодор (Мамасуєв), архієпископ Антоній (Паканич), ієрей О.Монич, А.Світлинець, Д.Анашкін, С.Канайло, В. Міщанин, ієромонах Пімен (Мацола), прот. В.Юрина.)

- Праведный Алексій Тóвт
- Прѣподобный Іустин Чѣлійський (Попович)
- Митриполит Дорофѣй (Філіп), Прѣдстоятель Православної Церкви Чѣських Земѣль и Словакії
- Архієпископ Авѣркій (Таушев) Архієпископ Мукачѳвський и Ужгородський
- Євфімій (Шутак)
- Архієпископ Іонафан (Кополович)
- Архієпископ Савва (Бабинѣць)
- Єпископ Кирил (Мучичка)
- Архімандрит Амфілóхій (Кемінь)
- Архімандрит Андрій (Коломацький)
- Архімандрит Арсѣній (в схимі Стефан) (Зейкан)
- Протоієрей Димитрій Беляков
- Архімандрит Бологів (Цѣркóвник)
- Ієромонах Варнава (Щербан)
- Ігумен Варсонофій (Воринка)
- Архімандрит Василій (Прóнін)
- Ієромонах Венедикт (Дóвбак)
- Схиархімандрит Гавриіл (Легач)
- Ієромонах Гермоген (Скунзяк)
- Архімандрит Дорімедонт (Андрішко)
- Ієромонах Досифей (Шандра)
- Архімандрит Єфрем (Молнар)
- Ігумен Ігнатій (Чóкина)
- Ієромонах Іларіон (Рибар)
- Ієромонах Інокѣнтій (Чопик)
- Архімандрит Йосиф (Попович)

- Схиігумен Кіріак (Росоха)
- Архіандрит Матфей (Вакаров)
- Ігумен Мирон (Шпілька)
- Архіандрит Їнуфрій (Броді)
- Ігуменя Параскева (в схимі Ніна) (Прокоп)
- Архіандрит Савва (Андрішко)
- Архіандрит Савва (Струве)
- Ієромонах Сѣрафим (Бродій)
- Архіандрит Сѣрафим (Гайналій)
- Схиігумен Сѣрафим (Шандра)
- Схиігуменя Софронія (в схимі Ніна) (Рейбер)
- Протоієрей Петро Угрин
- Ігумен Феодосій (Боршош)

*БЛАГОДАРЮ ТЯ, ГОСПОДИ, ОШ ДАВИСЬ МИ СИЛ И
ТÊРПІННЯ ДОВÊСТИ РÓБÓТУ ДÓ КÛНЦЯ. СЛАВА ТИ
БОЖЕ ВÓ ВІК!*

ОБСЯГ

АВТОР

Глава 1.

КУРТЫЙ ВСТУП.....

ИСТОРИЯ ЦЕРКОВ БЕРЕЗНИКЎВ

СТРОЙКА СВЯТО-ВОЗНѢСѢНСЬКОЇ ЦЕРКВЫ

РЕЛИГІОЗНІ ПЕРЕПИСЫ У БЕРЕЗНИКАХ

РЕЛИГІОЗНІ ПЕРЕПИСЫ У ДЌВЖАНСЬКОМУ ОКРУЗІ

ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКА ОБЩИНА БЕРЕЗНИКЎВ ПО 1924 РОКУ

ЦЕРКЌВНОЄ ЄВАНГЕЛІЄ

ЦЕРКЌВНІ ДЗВОНЫ БЕРЕЗНИЦЬКОГО СВЯТО-ВОЗНѢСЕНЬКОГО
ХРАМА

ДЗВОНЫ ЙОСИФА СОТАКА

ТЫНЫ (ТИМИТОВЫ) БЕРЕЗНИКЎВ

ЦЕРКЌВНІ ПИЧАТКЫ БЕРЕЗНИКЎВ

АТЕЇСТИЧНА ПОЛІТИКА СОВѢТЎВ У БЕРЕЗНИКАХ

БАБЫ-ПОВИТУХЫ У ЦЕРКЌВНЫХ КНИГАХ

МОНАХЫ И СВЯЩЕНИКЫ ИЗ БЕРЕЗНИКЎВ

ОТИЦЬ ГЕОРГІЙ

Глава 2.

СПИСКЫ

